

FORUM FOR KONTROLL OG TILSYN

Valg av kommunale og fylkeskommunale kontrollutvalg

- Etterlevelsen av kommunelovens § 23-1 annet ledd

Innholdsfortegnelse

1	Forord	3
2	Innledning	4
3	Formål	5
4	Avgrensning	6
5	Kontrollutvalgets størrelse	7
5.1	Innledning	7
5.2	Fakta	7
5.3	Vurdering	8
6	Kontrollutvalgets sammensetning	9
6.1	Kjønnsmessig sammensetning	9
6.1.1	Innledning	9
6.1.2	Fordeling av ledervervet	10
6.1.3	Fordeling av nestledervervet	11
6.2	Politisk sammensetning	12
6.2.1	Innledning	12
6.2.2	Fordeling av ledervervet	13
6.2.3	Fordeling av nestledervervet	14
7	Forholdet til kommunestyre / fylkesting	16
7.1	Innledning	16
7.2	Fakta	16
7.3	Vurdering	17
8	Sammendrag	18
9	Avsluttende merknader	20
9.1	Valg av varamedlemmer	20
9.2	Kontrollutvalgets status	20
10	Kilder	21

1 Forord

Denne undersøkelsen har som hovedmål å se på kommunenes og fylkeskommunenes etterlevelse av kommunelovens § 23-1 ved valg av kontrollutvalg for perioden 2019-2023.

Undersøkelsen er gjennomført i tidsrommet 20.februar – 30.mars 2020.

Opplysningene er hovedsakelig innhentet fra den respektive kommunes nettside, protokoller fra konstituerende kommunestyre/fylkestingsmøte hvor det er blitt foretatt valg av kontrollutvalg samt protokoller fra kommunestyre-/fylkestingsmøte hvor det er blitt foretatt suppleringsvalg av medlemmer til kontrollutvalg.

Ås, 30.mars 2020

Kjell Tore Wirum
1.vara til styret i FKT

2 Innledning

Lov av 22.juni 2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) trådte i hovedsak i kraft ved konstituerende møter i det respektive kommunestyre og fylkesting høsten 2019.

Det følger av kommunelovens § 23-1:

§ 23-1.Kontrollutvalget

Kommunestyret og fylkestinget velger selv et kontrollutvalg som skal føre løpende kontroll på deres vegne.

Kommunestyret og fylkestinget velger selv en leder, en nestleder og øvrige medlemmer og varamedlemmer til utvalget. Lederen kan ikke være medlem av samme parti eller tilhøre samme gruppe som ordføreren. Utvalget skal ha minst fem medlemmer. Minst ett medlem skal velges blant kommunestyrets eller fylkestingets medlemmer.

Utelukket fra valg er

- a) ordfører og varaordfører
- b) medlemmer og varamedlemmer av formannskap eller fylkesutvalg
- c) medlemmer og varamedlemmer av folkevalgt organ med beslutningsmyndighet. Medlemmer og varamedlemmer av kommunestyret eller fylkestinget er likevel valgbare
- d) medlemmer av kommuneråd eller fylkesråd
- e) medlemmer og varamedlemmer av kommunestyrekomité eller fylkestingskomité
- f) ansatte i den aktuelle kommunen eller fylkeskommunen
- g) personer som har en ledende stilling, eller som er medlem eller varamedlem av styret eller bedriftsforsamlingen, i et selskap som kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser i
- h) personer som har en ledende stilling, eller som er medlem eller varamedlem av styret i et interkommunalt politisk råd eller et kommunalt oppgavefellesskap.

Kommunestyret og fylkestinget kan når som helst velge medlemmer til utvalget på nytt. Hvis ett eller flere medlemmer av utvalget skal skiftes ut, skal alle medlemmene velges på nytt.

3 Formål

Formålet med denne undersøkelsen er å kunne presentere statistikk over kontrollutvalg i landets kommuner og fylkeskommuner hvor følgende forhold berøres:

- Kontrollutvalgets størrelse (lovens minstekrav om 5 – fem – medlemmer)
- Kjønnsmessig sammensetning (menn/kvinner)
- Politisk sammensetning (posisjon/opposisjon)
- Fordeling av leder/nestlederverv mellom kjønn (menn/kvinner) og politisk (posisjon/opposisjon)
- samt om regelen om at minst ett av kontrollutvalgets medlemmer er medlem av kommunestyre/bystyre eller fylkesting.

4 Avgrensning

I undersøkelsen avgrenses det mot utelukkelsesreglene i koml § 23-1 tredje ledd, da det forutsettes at disse er blitt fulgt av den respektive kommune/fylkeskommune ved valg av kontrollutvalg ved konstitueringen eller ved etterfølgende suppleringsvalg på medlemmer til kontrollutvalget.

I den fylkesvise oversikten er Oslo kommune definert som fylkeskommune.

Svalbard lokalstyre er ikke tatt med i grunnlaget for undersøkelsen.

Ordningen med Sametinget og dets kontrollutvalg anses i denne sammenheng som tilsvarende til Stortinget og dets kontroll- og konstitusjonskomite og ikke som en del av den kommunale forvaltning eller organisering.

I undersøkelsen er det kun sett på kontrollutvalgenes sammensetning av faste medlemmer.

Det tas forbehold om endring i sammensetning av kontrollutvalgene i ettertid av undersøkelsen.

5 Kontrollutvalgets størrelse

5.1 Innledning

Lovens minstekrav til kontrollutvalgets størrelse er 5 medlemmer. Imidlertid er det flere kommuner og fylkeskommuner som har valgt kontrollutvalg med en annen størrelse.

5.2 Fakta

Kontrollutvalgenes størrelse. Kommunale kontrollutvalg

Fylke	Antall kommuner	Utvalgets størrelse						
		5	6	7	8	9	10	11
Viken	51	45	1	4		1		
Innlandet	46	44	1	1				
Vestfold og Telemark	23	22		1				
Agder	25	23		2				
Rogaland	23	20		2				1
Vestland	43	39	1	2		1		
Møre og Romsdal	26	25		1				
Trøndelag	38	35		3				
Nordland	41	41						
Troms og Finnmark	39	37	1	1				
TOTALT	355	331	4¹	17²		2		1

331 av 355 kommunestyre/bystyre (93,2 %) har valgt et utvalg med 5 medlemmer. Nordre Follo (Viken) og Bergen (Vestland) har valgt et kontrollutvalg med 9 medlemmer. Haugesund (Rogaland) har valgt et kontrollutvalg med 11 medlemmer.

Kontrollutvalgenes størrelse. Fylkeskommunale kontrollutvalg

Fylkeskommune	Utvalgets størrelse									
	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Viken			1							
Oslo										1
Innlandet	1									
Vestfold og Telemark			1							
Agder	1									
Rogaland	1									
Vestland			1							
Møre og Romsdal	1									
Trøndelag	1									
Nordland	1									
Troms og Finnmark	1									
TOTALT	7		3							1

7 av 11 fylkesting (63,6 %) har valgt et kontrollutvalg med 5 medlemmer. Oslo har valgt et kontrollutvalg med 13 medlemmer.

¹ Følgende kommuner har valgt kontrollutvalg med 6 medlemmer: Aurskog-Høland (Viken), Os i Østerdalen (Innlandet), Fjaler (Vestland), Alta (Troms og Finnmark)

² Følgende kommuner har valgt kontrollutvalg med 7 medlemmer: Viken (Moss, Drammen, Frogn, Asker), Innlandet (Stange), Vestfold og Telemark (Skien), Agder (Grimstad, Kristiansand), Rogaland (Gjesdal, Karmøy), Vestland (Øygarden, Alver), Møre og Romsdal (Volda), Trøndelag (Trondheim, Melhus, Ørland), Troms og Finnmark (Senja)

5.3 Vurdering

De fleste kommunestyre/bystyre og fylkesting har fulgt lovens minstekrav og valgt et kontrollutvalg med 5 medlemmer.

6 Kontrollutvalgets sammensetning

6.1 Kjønnsmessig sammensetning

6.1.1 Innledning

Da kontrollutvalget er likestilt med øvrige politiske utvalg i kommunen når det kommer til sammensetning, gjelder det her også en 40 pst regel om kvinnelig representasjon.

Dette følger av kommuneloven § 7-5 annet ledd, § 7-6 tredje ledd, § 7-7- tredje ledd, samt lov 9.juni 1978 nr. 45 om likestilling mellom kjønnene (likestillingsloven) § 21.

6.1.1.1 Fakta

Kontrollutvalgenes kjønnsmessige sammensetning. Kommunale kontrollutvalg

Fylke	Antall kommuner	40 %		Flertall	
		JA	NEI	M	K
Viken	51	47	4	43	8
Innlandet	46	46		34	11
Vestfold og Telemark	23	21	2	22	1
Agder	25	23	2	22	3
Rogaland	23	23		21	2
Vestland	43	39	4	36	7
Møre og Romsdal	26	26		19	7
Trøndelag	38	38		33	5
Nordland	41	39	2	30	11
Troms og Finnmark	39	34	5	30	9
TOTALT	355	336	19³	290	64

336 av 355 kommunestyre/bystyre (94,6 %) har oppfylt minstekravet om kjønnsmessig sammensetning av kontrollutvalget.

290 av 355 kommunale kontrollutvalg (81,7 %) har et flertall av menn.

Kjønnsmessig sammensetning. Fylkeskommunale kontrollutvalg

Fylkeskommune	40 %		Flertall	
	JA	NEI	M	K
Viken	1			1
Oslo		1	1	
Innlandet	1		1	
Vestfold og Telemark	1		1	
Agder	1		1	
Rogaland	1		1	
Vestland	1		1	
Møre og Romsdal	1			1
Trøndelag	1		1	
Nordland	1		1	
Troms og Finnmark	1		1	
TOTALT	10	1	9	2

10 av 11 fylkesting (90,9 %) har oppfylt minstekravet om kjønnsmessig sammensetning av kontrollutvalget. Kun Oslo oppfyller ikke minstekravet om

³ Følgende kommuner har ikke oppfylt minstekravet om kjønnsmessig representasjon: Viken (Indre Østfold, Frogn, Nesodden, Aurskog-Høland), Vestfold og Telemark (Skien, Hjartdal), Agder (Kristiansand, Flekkefjord), Vestland (Tysnes, Austevoll, Hyllestad, Fjaler), Nordland (Grane, Gildeskål), Troms og Finnmark (Gratangen, Loppa, Hasvik, Måsøy, Båtsfjord)

kjønnsmessig sammensetning.

9 av 11 fylkeskommunale kontrollutvalg (81,8 %) har et flertall av menn.

6.1.1.2 Vurdering

Hovedregelen er at kravet om kjønnsmessig representasjon også følges ved valg av kontrollutvalget.

Imidlertid er det enkelte kommunestyre/bystyre og fylkesting som ikke har oppfylt minstekravet om 40 % av hvert kjønn ved sammensetning av kontrollutvalget.

De fleste av de kommunale og fylkeskommunale kontrollutvalgene har en sammensetning hvor menn utgjør flertallet.

6.1.2 Fordeling av ledervervet

6.1.2.1 Fakta

Fordeling av lederverv. Kommunale kontrollutvalg

Fylke	Antall kommuner	Leder	
		M	K
Viken	51	41	10
Innlandet	46	33	13
Vestfold og Telemark	23	22	1
Agder	25	23	2
Rogaland	23	21	2
Vestland	43	34	9
Møre og Romsdal	26	20	6
Trøndelag	38	23	15
Nordland	41	30	11
Troms og Finnmark	39	29	10
TOTALT	355	276	79

I 276 av 355 kommunale kontrollutvalg (77,7 %) innehar menn ledervervet.

I 79 av 355 kommunale kontrollutvalg (22,3 %) innehar kvinner ledervervet.

Fordeling av lederverv. Fylkeskommunale kontrollutvalg

Fylkeskommune	Leder	
	M	K
Viken		1
Oslo	1	
Innlandet	1	
Vestfold og Telemark	1	
Agder	1	
Rogaland	1	
Vestland	1	
Møre og Romsdal	1	
Trøndelag	1	
Nordland		1
Troms og Finnmark	1	
TOTALT	9	2

I 9 av 11 fylkeskommunale kontrollutvalg (81,8 %) innehar menn ledervervet.

I 2 av 11 fylkeskommunale kontrollutvalg (18,2 %) innehar kvinner ledervervet.

6.1.2.2 Vurdering

De fleste kommunestyre/bystyre og fylkesting har valgt å tildele ledervetet i kontrollutvalget til menn.

6.1.3 Fordeling av nestledervetet

6.1.3.1 Fakta

Fordeling av nestledervet. Kommunale kontrollutvalg

Fylke	Antall kommuner	Nestleder	
		M	K
Viken	51	27	24
Innlandet	46	26	20
Vestfold og Telemark	23	14	9
Agder	25	11	14
Rogaland	23	13	10
Vestland	43	28	15
Møre og Romsdal	26	17	9
Trøndelag	38	26	12
Nordland	41	20	21
Troms og Finnmark	39	25	14
TOTALT	355	207	148

I 207 av 355 kommunale kontrollutvalg (58,3 %) innehar menn nestledervetet.

I 148 av 355 kommunale kontrollutvalg (41,7 %) innehar kvinner nestledervetet.

Fordeling av nestledervet. Fylkeskommunale kontrollutvalg

Fylkeskommune	Nestleder	
	M	K
Viken	1	
Oslo	1	
Innlandet	1	
Vestfold og Telemark		1
Agder		1
Rogaland		1
Vestland	1	
Møre og Romsdal		1
Trøndelag	1	
Nordland		1
Troms og Finnmark		1
TOTALT	5	6

I 6 av 11 fylkeskommunale kontrollutvalg (54,5 %) innehar kvinner nestledervetet.

I 5 av 11 fylkeskommunale kontrollutvalg (45,5 %) innehar menn nestledervetet.

6.1.3.2 Vurdering

Over halvparten av kommunestyrene/bystyrene har tildelt nestledervetet i kontrollutvalget til menn. Imidlertid er det flere kvinner som innehar nestledervetet i kontrollutvalget enn ledervetet.

Over halvparten av fylkestingene har tildelt nestledervetet i kontrollutvalget til kvinner.

6.2 Politisk sammensetning

6.2.1 Innledning

Med *posisjon* menes medlemmer av kontrollutvalget som utgår fra samme parti/valgliste som ordfører, varaordfører eller parti/valgliste som utgjør flertallskonstellasjon i kommunestyre/fylkesting.

Parti/valgliste som kun har inngått valgteknisk samarbeid ved fordeling av posisjoner/verv medregnes ikke i definisjonen.

Med *opposisjon* menes medlemmer av kontrollutvalget som ikke kommer fra posisjonen.

6.2.1.1 Fakta

Politisk sammensetning. Kommunale kontrollutvalg

Fylke	Antall kommuner	Flertall	
		OPP	POS
Viken	51	25	25
Innlandet	46	38	7
Vestfold og Telemark	23	20	2
Agder	25	19	6
Rogaland	23	12	11
Vestland	43	28	15
Møre og Romsdal	26	16	10
Trøndelag	38	22	16
Nordland	41	30	10
Troms og Finnmark	39	21	17
TOTALT	355	231	119

I 231 av 355 kommunale kontrollutvalg (65,1 %) utgjør opposisjonen flertallet.

I 119 av 355 kommunale kontrollutvalg (33,5 %) utgjør posisjonen flertallet.

Politisk sammensetning. Fylkeskommunale kontrollutvalg

Fylkeskommune	Flertall	
	OPP	POS
Viken	1	
Oslo	1	
Innlandet	1	
Vestfold og Telemark	1	
Agder	1	
Rogaland		1
Vestland	1	
Møre og Romsdal	1	
Trøndelag	1	
Nordland	1	
Troms og Finnmark	1	
TOTALT	10	1

I 10 av 11 fylkeskommunale kontrollutvalg (90,9 %) utgjør opposisjonen flertallet.

I 1 av 11 fylkeskommunale kontrollutvalg (9,1 %) utgjør posisjonen flertallet.

6.2.1.2 Vurdering

I de fleste av de kommunale kontrollutvalgene utgjør opposisjonen flertallet av medlemmene.

I nesten samtlige av de fylkeskommunale kontrollutvalgene utgjør opposisjonen flertallet av medlemmene.

6.2.2 Fordeling av ledervervet

6.2.2.1 Innledning

Lovens krav er at leder av kontrollutvalget ikke kan være medlem av samme parti eller tilhøre samme gruppe som ordføreren. Med gruppe forstås her som lokale eller regionale valglister som ikke er en del av landsomfattende partier.

6.2.2.2 Fakta

Politisk fordeling av lederverv. Kommunale kontrollutvalg

Fylke	Antall kommuner	Leder		
		OPP	POS	Usikre ⁴
Viken	51	51		
Innlandet	46	45		1
Vestfold og Telemark	23	23		
Agder	25	25		
Rogaland	23	23		
Vestland	43	43		
Møre og Romsdal	26	25		1
Trøndelag	38	38		
Nordland	41	39		2
Troms og Finnmark	39	39		
TOTALT	355	351		4

I 351 av 355 kommuner (98,9 %) finner en dokumentasjon på at ledervervet i kontrollutvalget er tildelt til andre enn medlemmer av samme parti/valgliste som ordfører.

Politisk fordeling av lederverv. Fylkeskommunale kontrollutvalg

Fylkeskommune	Leder	
	OPP	POS
Viken	1	
Oslo	1	
Innlandet	1	
Vestfold og Telemark	1	
Agder	1	
Rogaland	1	
Vestland	1	
Møre og Romsdal	1	
Trøndelag	1	
Nordland	1	
Troms og Finnmark	1	
TOTALT	11	

11 av 11 fylkesting har tildelt ledervervet i kontrollutvalget til opposisjonen.

⁴ Det er enkelte kommuner hvor det er utfordringer med å dokumentere at ledervervet i kontrollutvalget er tildelt til andre enn medlemmer av samme parti/valgliste som ordfører. Dette gjelder spesielt Tynset (Innlandet), Giske (Møre og Romsdal), Bindal og Evenes (Nordland).

6.2.2.3 Vurdering

De fleste kommunestyre/bystyre har klart å etterleve lovens krav ved å velge leder til kontrollutvalget fra andre parti/valgliste enn det parti/valgliste ordfører representerer.

Enkelte kommunestyre/bystyre har valgt leder til kontrollutvalget fra samme parti som varaordfører eller fra ett parti som tilhører flertallskonstellasjonen i kommunestyret, dvs. posisjonen.

Da flere kommunestyre/bystyre ikke har oppgitt partitilhørighet da de valgte medlemmer til kontrollutvalget, så har det vært en utfordring med å identifisere hvilket parti/valgliste kontrollutvalgets medlemmer, herunder spesielt kontrollutvalgets leder, representerer.

I de få tilfeller det ikke har latt seg gjøre å identifisere partitilhørighet for kontrollutvalgets leder, så har en gått ut i fra at vedkommende ikke er medlem av samme parti/valgliste som ordfører.

Samtlige fylkesting har tildelt ledervervet i fylkeskommunale kontrollutvalg til opposisjonen.

6.2.3 Fordeling av nestledervervet

6.2.3.1 Innledning

Det foreligger ikke samme krav for valg til nestledervervet som til ledervervet.

6.2.3.2 Fakta

Politisk fordeling av nestlederverv. Kommunale kontrollutvalg

Fylke	Antall kommuner	Nestleder	
		OPP	POS
Viken	51	25	26
Innlandet	46	24	22
Vestfold og Telemark	23	13	10
Agder	25	12	13
Rogaland	23	14	9
Vestland	43	20	23
Møre og Romsdal	26	11	15
Trøndelag	38	14	24
Nordland	41	21	19
Troms og Finnmark	39	17	22
TOTALT	355	171	183

183 av 355 kommunestyre/bystyre (51,5 %) har tildelt nestledervervet i kontrollutvalget til posisjonen.

171 av 355 kommunestyre/bystyre har tildelt (48,2 %) nestledervervet til medlemmer som ikke tilhører samme parti/valgliste som ordfører, varaordfører eller parti/valgliste som tilhører den politiske konstellasjonen som utgjør posisjonen.

Politisk fordeling av nestlederverv. Fylkeskommunale kontrollutvalg

Fylkeskommune	Flertall	
	OPP	POS
Viken		1
Oslo		1

Innlandet	1	
Vestfold og Telemark	1	
Agder	1	
Rogaland	1	
Vestland		1
Møre og Romsdal	1	
Trøndelag		1
Nordland		1
Troms og Finnmark	1	
TOTALT	6	5

6 av 11 fylkesting (54,5 %) har tildelt nestledervervet i kontrollutvalget til opposisjonen.

5 av 11 fylkesting (45,5 %) har tildelt nestledervervet i kontrollutvalget til posisjonen.

6.2.3.3 Vurdering

Litt over halvparten av kommunestyrene/bystyrene har tildelt nestledervervet i kontrollutvalget til posisjonen.

Et knapt flertall av fylkestingene har tildelt nestledervervet i kontrollutvalget til opposisjonen.

7 Forholdet til kommunestyre / fylkesting

7.1 Innledning

Kravet til kommunene/fylkeskommunene er at minst ett av utvalgets medlemmer er fast medlem av kommunestyret eller fylkestinget. Dette for å sikre gjennomgående representasjon.

I flere av kommunene/fylkeskommunene har gjerne flere enn ett medlem fast sete i kommunens/fylkeskommunens øverste kontrollorgan.

7.2 Fakta

Gjennomgående representasjon. Kommunale kontrollutvalg

Fylke	Antall kommuner	Medlem av KST						
		L	NL	Medl	POS	OPP	M	K
Viken	51	21	11	30	30	32	45	17
Innlandet	46	23	9	29	22	39	43	18
Vestfold og Telemark	23	9	7	15	18	13	26	5
Agder	25	6	4	19	14	15	20	9
Rogaland	23	11	5	9	6	19	20	5
Vestland	43	16	16	22	24	30	42	12
Møre og Romsdal	26	15	6	13	14	20	29	5
Trøndelag	38	20	8	22	20	30	35	15
Nordland ⁵	41	13	7	24	19	25	33	11
Troms og Finnmark	39	15	6	22	20	23	30	13
TOTALT	355	149	79	205	187	246	323	110

I 149 av 355 kommunale kontrollutvalg (42 %) er leder av kontrollutvalget valgt fra de faste medlemmene av kommunestyret/bystyret.

I 79 av 355 kommunale kontrollutvalg (22,2 %) er nestleder av kontrollutvalget valgt fra de faste medlemmene av kommunestyret/bystyret.

246 av 433 medlemmer av kommunale kontrollutvalg (56,8 %) som også er fast medlem av kommunestyre/bystyre, representerer andre parti/valgliste enn samme parti/valgliste som ordfører, varaordfører eller parti/valgliste som er en del av den politiske konstellasjonen som utgjør posisjonen.

187 av 433 medlemmer av kommunale kontrollutvalg (43,2 %) som også er fast medlem kommunestyre/bystyre, representerer posisjonen.

323 av 433 medlemmer av kommunale kontrollutvalg (74,6 %) som også er fast medlem kommunestyre/bystyre, er menn.

Gjennomgående representasjon. Fylkeskommunale kontrollutvalg

Fylkeskommune	Medlem av Fylkesting						
	L	NL	Medl	POS	OPP	M	K
Viken	1	1	3	1	4	3	2
Oslo	1				1	1	
Innlandet			2	2			2
Vestfold og Telemark	1	1	2	2	2	2	2
Agder	1				1	1	
Rogaland	1				1	1	

⁵ Det mangler dokumentasjon fra Dønna kommune (Nordland) om gjennomgående representasjon mellom kommunestyret og kontrollutvalget.

Vestland	1	1	1	1	2	3	
Møre og Romsdal	1		2	1	2	2	1
Trøndelag		1		1		1	
Nordland	1	1		1	1		2
Troms og Finnmark	1	1			2	1	1
TOTALT	9	6	10	9	16	15	10

I 4 av 11 fylkeskommunale kontrollutvalg er kun ett av medlemmene også fast medlem av fylkestinget.

I 7 av 11 fylkeskommunale kontrollutvalg er mer enn ett medlem også fast medlem av fylkestinget.

I 9 av 11 fylkeskommunale kontrollutvalg er leder fast medlem av fylkestinget.

I 6 av 11 fylkeskommunale kontrollutvalg er nestleder fast medlem av fylkestinget.

I 5 av 11 fylkeskommunale kontrollutvalg er ett eller flere faste medlemmer også fast medlem av fylkestinget.

16 av 25 medlemmer av fylkeskommunale kontrollutvalg (64 %) som også er fast medlem av fylkestinget, representerer opposisjonen.

15 av 25 medlemmer av fylkeskommunale kontrollutvalg (60 %) som også er fast medlem av fylkestinget, er menn.

7.3 Vurdering

Av 355 kommunale kontrollutvalg, er det kun 1 kommune som mangler dokumentasjon på at minst ett av kontrollutvalgets medlemmer også er fast medlem av kommunestyret.

Litt over halvparten av medlemmer av kommunale kontrollutvalg som også er fast medlem av kommunestyre/bystyre, representerer andre parti enn samme parti/valgliste som ordfører, varaordfører eller parti/valgliste som er en del av den politiske konstellasjonen som utgjør posisjonen.

Flertallet av medlemmer av kommunale kontrollutvalg som også er fast medlem av kommunestyre/bystyre, er menn.

Samtlige fylkeskommunale kontrollutvalg er representert med minst ett fast medlem i fylkestinget.

Flertallet av medlemmer av fylkeskommunale kontrollutvalg som også er fast medlem av fylkestinget, representerer opposisjonen.

Flertallet av medlemmer av fylkeskommunale kontrollutvalg som også er fast medlem av fylkestinget, er menn.

8 Sammendrag

Kontrollutvalgets størrelse

De fleste kommunestyre/bystyre og fylkesting har fulgt lovens minstekrav og valgt et kontrollutvalg med 5 medlemmer.

Kontrollutvalgets sammensetning

Kjønnsmessig sammensetning

Hovedregelen er at kravet om kjønnsmessig representasjon også følges ved valg av kontrollutvalget.

Imidlertid er det enkelte kommunestyre/bystyre og fylkesting som ikke har oppfylt minstekravet om 40 % av hvert kjønn ved sammensetning av kontrollutvalget.

De fleste av de kommunale og fylkeskommunale kontrollutvalgene har en sammensetning hvor menn utgjør flertallet.

Fordeling av ledervervet

De fleste kommunestyre/bystyre og fylkesting har valgt å tildele ledervervet i kontrollutvalget til menn.

Fordeling av nestledervervet

Over halvparten av kommunestyrene/bystyrene har tildelt nestledervervet i kontrollutvalget til menn. Imidlertid er det flere kvinner som innehar nestledervervet i kontrollutvalget enn ledervervet.

Over halvparten av fylkestingene har tildelt nestledervervet i kontrollutvalget til kvinner.

Politisk sammensetning

I de fleste av de kommunale kontrollutvalgene utgjør opposisjonen flertallet av medlemmene.

I nesten samtlige av de fylkeskommunale kontrollutvalgene utgjør opposisjonen flertallet av medlemmene.

Fordeling av ledervervet

De fleste kommunestyre/bystyre har klart å etterleve lovens krav ved å velge leder til kontrollutvalget fra andre parti/valgliste enn det parti/valgliste ordfører representerer.

Enkelte kommunestyre/bystyre har valgt leder til kontrollutvalget fra samme parti som varaordfører eller fra ett parti som tilhører flertallskonstellasjonen i kommunestyret, dvs. posisjonen.

Da flere kommunestyre/bystyre ikke har oppgitt partitilhørighet da de valgte medlemmer til kontrollutvalget, så har det vært en utfordring med å identifisere hvilket parti/valgliste kontrollutvalgets medlemmer, herunder spesielt kontrollutvalgets leder, representerer.

I de få tilfeller det ikke har latt seg gjøre å identifisere partitilhørighet for kontrollutvalgets leder, så har en gått ut i fra at vedkommende ikke er medlem av samme parti/valgliste som ordfører.

Samtlige fylkesting har tildelt ledervervet i fylkeskommunale kontrollutvalg til opposisjonen.

Fordeling av nestledervervet

Litt over halvparten av kommunestyrene/bystyrene har tildelt nestledervervet i kontrollutvalget til posisjonen.

Et knapt flertall av fylkestingene har tildelt nestledervervet i kontrollutvalget til opposisjonen.

Forholdet til kommunestyre / fylkesting

Av 355 kommunale kontrollutvalg, er det kun 1 kommune som mangler dokumentasjon på at minst ett av kontrollutvalgets medlemmer også er fast medlem av kommunestyret.

Litt over halvparten av medlemmer av kommunale kontrollutvalg som også er fast medlem av kommunestyre/bystyre, representerer andre parti enn samme parti/valgliste som ordfører, varaordfører eller parti/valgliste som er en del av den politiske konstellasjonen som utgjør posisjonen.

Flertallet av medlemmer av kommunale kontrollutvalg som også er fast medlem av kommunestyre/bystyre, er menn.

Samtlige fylkeskommunale kontrollutvalg er representert med minst ett fast medlem i fylkestinget.

Flertallet av medlemmer av fylkeskommunale kontrollutvalg som også er fast medlem av fylkestinget, representerer opposisjonen.

Flertallet av medlemmer av fylkeskommunale kontrollutvalg som også er fast medlem av fylkestinget, er menn.

9 Avsluttende merknader

9.1 Valg av varamedlemmer

Kommunene og fylkeskommunene har ulik praksis for valg av varamedlemmer. Det være seg alt fra parti-/gruppevise varamedlemmer, personlige varamedlemmer til en samlet varamannsliste for hele utvalget.

Departementet har i en uttalelse⁶ bemerket at de to sistnevnte løsninger ikke er i tråd med kommunelovens bestemmelser.

9.2 Kontrollutvalgets status

Ved gjennomgangen av nettsidene til de respektive kommuner og fylkeskommuner, forelå det ulik markedsføring av kontrollutvalget. På flere av kommunenes nettsider var kontrollutvalget likestilt med formannskap og kommunestyre og øvrige hovedutvalg/komiteer i kommunen, ikke bare med informasjon om utvalgets rolle og oppgaver, men også lagt inn i møteplan for folkevalgte organ med både møteinnkallinger og møteprotokoller.

Imidlertid måtte en for flere kommuner, gå tilbake til protokoller fra konstituerende kommunestyremøter og etterfølgende protokoller for eventuelle suppleringsvalg til kontrollutvalg for å finne informasjon om utvalgets sammensetning.

Flere av sekretariatene eller revisjonsenhetene som har egne nettsider, har gjerne lagt ut mer utfyllende informasjon om utvalget samt sentrale dokumenter, herunder møteinnkallinger, protokoller og planverk for kontrollutvalgets arbeid.

Imidlertid er det ulik praksis blant de kommuner som er tilknyttet disse sekretariatene eller revisjonsenhetene når det gjelder lenker til disse på kommunens egne nettsider.

⁶ Kommunal- og moderniseringsdepartementet: «Svar på spørsmål om valg av varamedlemmer til kontrollutvalg», datert 9.februar 2020, vår ref 19/3463-27

10 Kilder

Fylkes-/kommunenes nettsider

Nettsider for kontrollutvalgenes sekretariat

Valgdirektoratets nettsider, www.valg.no

www.pollofpolls.no